

Motion till riksdagen 2024/25:3071

av Emma Nohrén m.fl. (MP)

Satsning på Sveriges bönder

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa etableringslån för unga lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att se över möjligheterna att underlätta delägarskap inom lantbruksföretag, utan att det går ut över jordförvärvslagen, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över nyttjandet av lånegarantier via Europeiska investeringsbanken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en antibiotikaskatt på kött och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ursprungsmärkning av kött- och animalieprodukter på restaurang och i storkök och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad rådgivning och utbildningsprogram och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för rådgivning och/eller konsulttjänster för att ställa om och utveckla sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga och/eller nya lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om integreringen av regenerativa jordbruksmetoder och ökade kunskaper om klimatvinsterna med ekologisk produktion och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rikta stödet också till små och mellanstora jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta jordbrukets fossila subventioner med ett grönt avdrag som sänker skatten på jobb och företagande för jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta ett nationellt mål för självförsörjningsgrad på 80 procent och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla beteskravet så att fler djur inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla djurvälståndssättningen inom EU och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ersättning för ökad betestid för fler djurslag såsom tjurar, grisar, höns och kycklingar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att samordna samtliga relevanta myndigheters administrativa och juridiskt rådgivande service gentemot den enskilda lantbrukaren i en s.k. one-stop shop och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett administrativt stöd för bönder med små och mellanstora gårdar och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge bönder möjlighet att söka stöd till innovationsjordbruk och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska växtförädlingen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja utvecklingen av förädling av växtprotein och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för att öka integreringen av växtodling och djurhållning på gårdsnivå inom jordbruket, i likhet med ekologiska och kretsloppsanpassade brukningsmetoder, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge stöd till etablerandet av bioraffinaderier och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett stimulanspaket för att öka odlingen av proteingrödor och samtidigt stödja utvecklingen av förädlingen av växtprotein och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge incitament för satsningar på forskning, innovation och marknadsutveckling för proteingrödor och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner samt om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla riktade stöd för ladd- och tankinfrastruktur, byte av batterier och transport av batterier till arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillgången till hållbara biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva småskalig solvärme i det gröna avdraget och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa skatten på all egenproducerad el (även över gränsen på 500 kW) och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende möjlighet att bli delägare och rätt till arrende från vindkraftsbolagen där det byggs vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd vid konvertering från fossildrift för fordon och farkoster och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kompensation för gödselgasens högre produktionskostnad jämfört med fossila alternativ och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skattelättnader för att kompensera för högre produktionskostnader och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge garanterat långsiktiga anslag till naturrestaurering och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att styra om medel från de arealbaserade direktstöden till höjda miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska de arealbaserade stöden och främja odlingsmetoder som ökar jordens bördighet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka miljöersättningen till ängs- och betesmarker och mosaikmarker inom landsbygdsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera naturvårdsbränning av ljunghed och gräsmark, myrslätter eller hamling i det nya stödet för restaurering av betesmarker och slätterängar och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra ett undantag från återbeskogningsplikten i bryn mot jordbruksmark för att öka tillgången till biologiskt rika mellanmarker och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett gemensamt ramverk för hur kolinlagring i jordbruksmark ska mätas och verifieras och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett system för ekonomisk kompensation till jordbrukare som ökar kolinlagringen i marken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja investeringar, produktion och nedmyllning av biokol och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förändrad ersättningsmodell för rovdjursrivna djur för att bättre spegla det faktiska

intäktsbortfall som lantbrukaren får inklusive variation i intäkter och veterinärkostnader och tillkännager detta för regeringen.

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka forskningen om rovdjursavvisande stängsel och andra åtgärder som kan skydda tamboskap mot rovdjursattacker och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenska bönder är en nyckel för rättvis omställning och stärkt beredskap

Miljöpartiet anser att Sverige måste öka sin självförsörjningsgrad av livsmedel och de insatsmedel som jordbruket är beroende av. Klimatkrisen och det osäkra världsläget gör att vi i Sverige inte längre kan förlita oss på import av livsmedel och varor vi är beroende av. Vi behöver själva i större utsträckning tillverka och odla det vi konsumerar och för att uppnå detta behövs ett levande jordbruk över hela landet.

Svenska bönder är en nyckel för både en rättvis omställning och stärkt beredskap och de bär en betydande del av den gröna omställningen på sina axlar. Samtidigt är svenska bönder en utsatt, ensam och snabbt minskande yrkesgrupp. Idag ställs också högre krav på den enskilde bonden att utöver de traditionella arbetsuppgifterna inom jordbruk också utföra administrativt arbete inom ramen för jordbruksföretaget. Detta kräver att bonden, utöver att bemästra kunskaper inom jordbruk, också måste arbeta med juridik, administration och företagsekonomi.

LRF Ungdomen har skrivit en rapport som vittnar om att bönder utsätts för psykiska påfrestningar av arbetsbördan och svårigheterna i branschen. Miljöpartiet vill uppmärksamma Sveriges bönder för den tunga och viktiga börda de bär, och ge dem politiska förutsättningar för att fortsätta sitt arbete med ett starkt och hållbart jordbruk. Jordbruket måste framtidssäkras och lantbrukare kompenseras för den miljönytta de skapar. Sedan lång tid pågår en omfattande nedläggning av lantbruk i Sverige och en utveckling mot allt större enheter. Den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU gynnar i alltför hög utsträckning de största jordbruken. De små och medelstora gårdarna kämpar ofta med bristande lönsamhet, men är mycket viktiga för den svenska livsmedelsproduktionen och bevarande och främjande av biologisk mångfald.

Sveriges bönder måste få ersättning för den klimat- och miljönytta de gör. I dag ser vi ofta prov på stödformer som premierar det motsatta. Små och medelstora gårdar behövs för att upprätthålla och öka försörjningsförmågan i hela landet. De är viktiga för livsmedelssystemets motståndskraft, för krisberedskapen, och de utgör en viktig pusselbit för en livskraftig landsbygd med öppna landskap och hävdade marker. Vi måste skapa bättre förutsättningar för små och medelstora gårdar att verka, och lönsamheten måste öka.

Framtidssäkra jordbruket genom att satsa på bonden

Miljöpartiet vill också säkerställa en förmånlig konkurrensposition för svenska lantbrukare, påkallad av svenska varors höga standard. Miljöpartiet vill införa en antibiotikaskatt på kött för att gynna svensk köttproduktion med höga djurskydds krav och låg antibiotikaanvändning. I EU-förordningen om veterinärmedicinska produkter från 2002 finns också ett förbud mot att importera djurprodukter som kommer från djur som fått antibiotika i tillväxtstimulerande syfte. Det finns alltså redan idag exempel på att det går att reglera importen. Likaså vill Miljöpartiet se en ursprungsmärkning av kött och andra animalieprodukter på restaurang och storkök. Nästan allt färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn. I butiker finns en fungerande ursprungsmärkning, vilket ännu inte finns i restauranger och storkök. För Miljöpartiet är det en självklarhet att animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige inte ska kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter.

Andra åtgärder som Miljöpartiet ser som möjliga och nödvändiga riktar sig till att frigöra pengar till ekonomiskt stöd. Miljöpartiet vill utöver det se över nyttjandet av lånegarantier via Europeiska investeringsbanken för att ta vara på alla möjligheter att investera i svenska bönder.

Det svenska lantbruket måste framtidssäkras. En viktig del av det är att säkra att en ny generation lantbrukare kliver in och utvecklar den svenska livsmedelsproduktionen. Det behövs riktade åtgärder till unga, både för att underlätta ägarskifte och uppstart, men också för att fler ungdomar ska välja ett yrke inom lantbruket. Samtidigt vittnar LRF Ungdomen om hinder för unga lantbrukare att komma till. Detta förklaras bland annat av det faktum att lantbruksföretag över tid växt sig större och större, varav ägarskiftet från en generation till en annan ställer högre krav på den som tar över. Miljöpartiet vill se fler lantbruk i hela landet, och ser stora problem med den förda

politiken som leder till storleksrationalisering. Miljöpartiet vill genomföra en satsning på kompetensutveckling, rådgivning och åtgärder riktade till unga.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att underlätta för nästa generation jordbrukare:

- Införa etableringslån för unga lantbrukare.
- Ge relevanta myndigheter i uppdrag att se över möjligheterna att underlätta delägarskap inom lantbruksföretag, utan att det går ut över jordförvärvslagen.
- Se över nyttjandet av lånegarantier via Europeiska investeringsbanken.
- Införa en antibiotikaskatt på kött.
- Införa en ursprungsmärkning av kött- och animalieprodukter på restaurang och storkök.

Det svenska lantbruket måste också framtidssäkras genom att stötta nuvarande bondegeneration. Motståndskraften och beredskapen mot kriser i omvärlden och behovet av klimatanpassning måste öka på gårdsnivå. Åtgärder för ökad krisberedskap kan många gånger gå hand i hand med ökad klimatnytta, förbättrad lönsamhet och minskad belastning på ekosystemen. Utökad rådgivning och utbildningsprogram behövs för att fler lantbrukare ska få de kunskaper som krävs om hur beredskapen kan stärkas, och hur jordbruket ska förhålla sig till ett förändrat klimat. Likaså behövs kunskapssatsningar på integreringen av regenerativa jordbruksmetoder och ökade kunskaper om klimatvinsterna med ekologisk produktion, sett till den lägre kvävetillförseln och avsaknaden av nyproducerat reaktivt kväve som insatsmedel. Det är också viktigt att expertisen finns tillgänglig i hela Sverige och att det finns sakkunskap inom alla geografiska områden, då jordbrukets förutsättningar skiljer sig från plats till plats. Miljöpartiet vill genomföra en satsning på kompetensutveckling och rådgivning för att möjliggöra utbredd tillgänglig expertis på förutsättningar inom alla geografiska områden relevanta för svenskt jordbruk.

Miljöpartiet vill införa en bred kunskapshöjande satsning som innefattar:

- Utökad rådgivning och utbildningsprogram.
- Införa en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för rådgivning och / eller konsulttjänster för att ställa om och utveckla sin verksamhet.
- Ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga och/ eller nya lantbrukare.

- Integreringen av regenerativa jordbruksmetoder och ökade kunskaper om klimatvinsterna med ekologisk produktion, sett till den lägre kvävetillförseln och avsaknaden av nyproducerat reaktivt kväve som insatsmedel.

Stärk små och mellanstora jordbruk

En negativ trend som fortsätter hålla i sig är att jordbruksenheterna blir färre och större.

Tidigare nämnda höga krav på enskilda bönder att orientera sig inom juridik och företagsekonomi samtidigt som de måste utföra administrativt arbete stärker trenden och mindre jordbruk blir utkonkurrerade. Miljöpartiet vill satsa på svenska bönder och få stopp på nedläggningen av jordbruk. För att kunna ha ett levande lantbruk i hela landet som bidrar till landsbygdsutveckling ur ett bredare perspektiv, bevarad och ökad biologisk mångfald, ökad självförsörjningsgrad och mindre sårbarhet måste stödet också riktas till små och mellanstora jordbruk. EU:s gemensamma jordbrukspolitik och dess stödfunktioner har under alltför lång tid varit inriktad på stora gårdar. Därför är det extra viktigt att vi från svenskt håll stöttar små och medelstora gårdar.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att stärka små och mellanstora jordbruk:

- Rikta stödet också till små och mellanstora jordbruk.
- Ersätta jordbrukets fossila subventioner med ett grönt avdrag som sänker skatten på jobb och företagande för jordbruket, för att främja arbetskraften inom de gröna näringarna, och därmed ge små och mellanstora gårdar förutsättningar för att ta in hjälp under exempelvis skördesäsongen.
- Sätt ett nationellt mål för självförsörjningsgrad på 80 procent och främja ett decentraliserat jordbruk med fler små och medelstora gårdar runt om i hela landet. Det stärker försörjningsförmågan och höjer beredskapen.

Ett slopat beteskrav riskerar nu leda till att ännu fler svenska mjölkgårdar läggs ned. De små och medelstora jordbruken skulle riskera att konkurreras ut av allt mer storskaliga mjölkfabriker med kor som mår allt sämre, och utvecklingen med nedlagda gårdar skulle förvärras ytterligare. För att undvika en situation där svenska bönder konkurreras ut av produkter som inte lever upp till samma krav som Sverige ställer angående djurvälstånd, måste regeringen driva på för starkare lagstiftning för lantbruksdjur i hela Europa. Djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner ska inte få säljas på den gemensamma marknaden, utan endast inom det egna landet. EU:s

djurvälfärdsersättningar behöver utvecklas så att de ger ökade ekonomiska incitament för bättre djurvärld, och inte missgynnar svenska bönder för att Sverige har jämförelsevis stark djurskyddslagstiftning.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att stärka beteskravet:

- Utveckla beteskravet så att fler djur inkluderas.
- Möjliggör ersättning för ökad betestid och även så att tjurar, grisar, höns och kycklingar ska få beta i hagen, böka i jorden eller picka i gräset.
- Utveckla djurvälfärdsersättningen inom EU.

Regellättnader för små och mellanstora gårdar

Ett problem som medföljer storlekrationaliseringen är att den byråkratiska bördan är tung för små och mellanstora gårdar medan större enheter har råd med administrativa resurser. Miljöpartiet vill främja småskaligt jordbruk och livsmedelsförädling genom minskat regelkrångel och rimliga avgifter. Hinder måste undanröjas för småskaliga livsmedelsföretag inom exempelvis mejeri, chark och slakt, som ständigt stängas mot regler anpassade för storskalig industri. Enligt LRF har lantbrukare i sitt arbete koppling till uppåt 15 myndigheter, där bristfällig samordning mellan myndigheter lätt går ut över servicen och lantbrukarens förutsättningar för att följa regler på rätt sätt. Bonden ska kunna ägna sig åt att vara bonde, inte administratör, jurist eller företagsekonom.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att förenkla för små och mellanstora jordbrukares verksamhet:

- Ge relevanta myndigheter i uppgift att samordna samtliga relevanta myndigheters administrativa och juridiskt rådgivande service gentemot den enskilde lantbrukaren i en så kallad *One stop shop*, för att underlätta den enskilde lantbrukarens kontakt med myndigheter.
- Införa ett administrativt stöd för bönder i små och mellanstora gårdar, i form av ett skatteavdrag för att köpa in administrativa tjänster.

Förutsättningar för en flexibel jordbruksverksamhet

Bakom ett jordbruksföretags inriktning ligger ofta stora investeringar och skulder som riskerar gå förlorade om man byter inriktning. Därför blir det riskabelt för bönder att byta inriktning eller testa något nytt när tiderna eller förutsättningarna förändras. Ofta går en gårds inriktning i arv från den ena generationen till den andra. Samtidigt är det

viktigt att bönder har möjligheten att göra ändringar i verksamhetsinriktningen och vågar prova nya idéer, med tanke på klimatförändringarnas nuvarande och framtida påverkan på odlingslandskapet.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att uppmuntra innovation och flexibilitet i jordbruket:

- Ge bönder möjlighet att söka stöd till innovationsjordbruk, för möjliggörandet av att utveckla nya bruksmetoder med ökad klimatanpassning och minskad klimatpåverkan i synergi med stärkt biologisk mångfald.

Klimatsäkra svenska lantbruk

Vi behöver stödja klimatanpassningen av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat. Enligt LRF:s rapport om kostnaden för jordbrukets klimatomställning kommer det att krävas 80–85 miljarder kronor i investeringar på svenska gårdar, vilket långsiktigt är viktigt att ha i åtanke. Miljöpartiet vill stärka den svenska växtförädlingen så att utsäden som är anpassat till vårt klimat och pågående klimatförändring utvecklas. Utöver det behöver Sveriges livsmedelsproduktion klimatsäkras genom satsningar på proteingrödor, både för humankonsumtion och som alternativ till importerat protein som soja för animalieproduktionen. LRF konstaterar att det finns en stor potential för ökad odling av proteingrödor i Sverige. För att möta den ökade efterfrågan på livsmedel av växtbaserat protein kan det behövas ytterligare 8 000 till 12 000 hektar år 2030. Enligt Jordbruksverket finns den arealen tillgänglig. Samtidigt finns det mycket som står i vägen för att bönder ska kunna satsa på produktion av proteingrödor. Problemet beror dels på tidigare nämnda oflexibla verksamhetsinriktningar. Det finns också exempel på när lönsamheten är för låg för att verksamheten ska gå runt, eller högre för att odla något annat. Det beror också till stor del på att det inte finns svenska förädlingsanläggningar. Så länge det inte finns förädlingsanläggningar är det svårt att få upp odlingsvolymerna, och utan att det tillhandahålls stora odlingsvolymerna är det inte lönsamt att investera i inhemska anläggningar. Sverige behöver också fler bioraffinaderier som kan ta tillvara och förädla den lokala produktionen. Totalt har 16 medlemsstater inom EU valt att införa stöd kopplat till proteingrödor i jordbrukspolitiken. Det finns fortsatt behov av att forska och utveckla kring förädling av proteingrödor. Det handlar om alltifrån växtförädling till affärsmodeller. Det är också viktigt att kunskapen som utvecklas inom akademien når

livsmedelsföretagen. Därför behövs sammanhängande satsningar på forskning, innovation och marknadsutveckling.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att klimatsäkra svenska lantbruk:

- Stärk den svenska växtförädlingen så att utsäden som är anpassat till vårt klimat och pågående klimatförändring utvecklas.
- Stödja utvecklingen av förädling av växtprotein.
- Ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för att öka integreringen av växtodling och djurhållning på gårdsnivå inom jordbruket, i likhet med ekologiska och kretsloppsanpassade brukningsmetoder, för att minska behovet av konstgödsel och stärka jordbrukets beredskap.
- Ge stöd till etablerandet av bioraffinaderier.
- Ta fram ett stimulanspaket för att öka odlingen av proteingrödor och att man samtidigt stödjer utvecklingen av förädlingen av växtprotein.
- Ge incitament för satsningar på forskning, innovation och marknadsutveckling för proteingrödor.

Gårdar med självständig energiförsörjning

Vi behöver också snabbt minska vårt beroende av importerade insatsvaror såsom fossilt bränsle, konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. I beredskapssyfte måste bönder kunna utföra sitt jobb även i kris. Många lösningar finns redan i de regenerativa, kretsloppsbaseade och ekologiska metoderna som praktiseras idag. Svenska gårdar har alla förutsättningar att bli självförsörjande på energi - vi måste ta tillvara på den möjligheten.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för jordbruksföretagens självständiga energiförsörjning:

- Införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030.
- Behåll och utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner samt om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner.
- Utveckla riktade stöd för ladd- och tankinfrastruktur, byte av batterier och transport av batterier till arbetsmaskiner.
- Öka tillgången till hållbara biodrivmedel.
- Införliva småskalig solvärme i det gröna avdraget.

- Slopa skatten på all egenproducerad el (även över gränsen på 500 kW).
- Ge närboende möjlighet att bli delägare och rätt till arrende från vindkraftsbolagen där det byggs vindkraftverk.
- Införa ett konverteringsstöd från fossildrift för fordon och farkoster.
- Införa kompensation för gödselgasens högre produktionskostnad jämfört med fossila alternativ.
- Införa Skattelättnader för att kompensera för dyrare produktionskostnader.

Ersätt markägare för naturrestaurering och andra miljönyttor

Samtidigt som jordbrukets ekonomiska förutsättningar behöver förbättras, behöver det ske på ett sätt som bidrar till klimatanpassning och minskad klimatpåverkan från svenskt lantbruk. 1 600 arter är rödlistade i det svenska jordbrukslandskapet. Om vi ska rädda och bevara en stor mängd dagfjärilar, fåglar och växter som är beroende av olika livsmiljöer i jordbrukslandskapet krävs konkreta åtgärder och garanterad finansiering. Om lantbrukare ges förutsättningar att odla regenerativt kommer lantbruket inte bara att öka produktionen av mer näringsrik mat och generera mer sysselsättning; naturens förmåga att hålla hela systemet igång på obestämd tid kommer att främjas. Det behövs en omfattande satsning på att restaurera slätterängar, betesmarker och mosaikmarker utan att det går ut över markägarens inkomstkällor. Utöver det krävs finansiering både för genomförande av konkreta åtgärder, och för åtgärdssamordnare som kan hjälpa markägare med hela processen från planering till utförande. Ekonomiska satsningar på skyddet och skötseln av värdefull natur måste stärkas och göras långsiktigt ekonomiskt hållbart för markägare. Det ska vara fördelaktigt att jobba med naturen och öka nyttorna. Utöver det måste odlingsmetoder som ökar jordens bördighet, kolinlagring och som bidrar till biologisk mångfald och andra miljöinsatser främjas samt en hög djurvälstånd bibehållas och stärkas.

Regeringen närapå halverade anslaget för 1:3 *Åtgärder för värdefull natur 2023* jämfört med föregående år. Övrig satsning på värdefull natur är fastlåst på specifika områden, vilket vidare minskar det fria handlingsutrymmet. Enligt Naturvårdsverket kommer anslaget inte räcka till att upprätthålla befintliga naturvärden i skyddade områden. Det räcker därmed heller inte till att skapa eller ha kvar arbetstillfällen eller att ge markägare ekonomisk vinst på att upprätthålla naturvärden. Något som i föreslagits av Miljömålsberedningen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket är ett undantag från återbesogningsplikten i bryn mot jordbruksmark, i syfte att värna den biologiska

mångfald som kan anses vara av högre värde än det eventuella virke återbeskningsplikten ger. Dessutom medför det en regellättnad för näringsliv och potentiellt positiva effekter för jordbruk. Naturrestaurering i bryn till jordbruksmark är ännu ett exempel på vad markägare bör få ersättning för. För år 2025–2027 äskade Naturvårdsverket 120 milj. kronor mer per år i sitt budgetunderlag.

I det nya stödet för restaurering av betesmarker och slåtterängar ingår inte naturvårdsbränning av ljunghed och gräsmark, myrslätter eller hamling. Detta är något som efterfrågas av WWF, LRF och SNF, och Miljöpartiet håller med. Budgetposten behöver också höjas då nuvarande post på 15 miljoner kr till länsstyrelser runtom i landet är för lågt för att matcha förväntad effekt. Miljöpartiet vill överlag öka miljöersättningen till ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att ge incitament för naturrestaurering och andra miljönyttor:

- Ge garanterat långsiktiga anslag till naturrestaurering.
- Styr om medel från de arealbaserade direktstöden till höjda miljöersättningar.
- Minska de arealbaserade stöden och främja odlingsmetoder som ökar jordens bördighet och kolinlagring och som bidrar till biologisk mångfald och andra miljöinsatser.
- Öka miljöersättningen till ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet.
- Inkludera naturvårdsbränning av ljunghed och gräsmark, myrslätter eller hamling i det nya stödet för restaurering av betesmarker och slåtterängar, och höj budgetposten.
- Gör ett undantag från återbeskningsplikten i bryn mot jordbruksmark.
- Skapa ett gemensamt ramverk för hur kolinlagring i jordbruksmark ska mätas och verifieras.
- Utred ett system för ekonomisk kompensation till jordbrukare som ökar kolinlagringen i marken.
- Främja investeringar, produktion och nedmyllning av biokol genom exempelvis EU:s landsbygdsprogram, jordbruks- och regionalstöd och Klimatklivet, och öka kolinlagringen i jordbruksmarker.

Förbättrad ersättning till lantbrukare vid rovdjursskador

Beroende på markens beskaffenhet så kan stängsling kosta olika mycket för olika lantbrukare. Detta kan ett utvecklat stödsystem ta fasta på. Lantbrukare har ofta merkostnader av många olika slag när till exempel får haft påhälsning av rovdjur. Bland annat kan det handla om merarbete och kostnader för veterinär. Statens roll att främja betande djur i landskapen är viktig. Den som känner oro, själv drabbats eller överväger att sluta med betesdjur, behöver veta att staten finns där och stöttar.

Miljöpartiet föreslår följande åtgärder för att ge förutsättningar till de lantbrukare vars betesdjur skadas av varg:

- Ta fram en förändrad ersättningsmodell för rovdjursrivna djur, i syfte att kunna ge ett kontinuerligt förebyggande ekonomiskt stöd till de lantbrukare vars betesdjur skadas av varg.
- Ersättningen bör motsvara de faktiska intäktsbortfall som lantbrukaren har med hänsyn tagen till variation i intäkter och veterinärkostnader, med hänvisning till både kvalitet i djurhållning och försäljningskanal.
- Veterinärkostnader bör inkluderas och ersättas av staten om rovdjur rivit eller skadat djur.
- Stärka forskningen på rovdjursavvisande stängsel och andra åtgärder som kan skydda tamboskap mot rovdjursattacker.

Emma Nohrén (MP)

Linus Lakso (MP)

Katarina Luhr (MP)

Emma Berginger (MP)

Jacob Risberg (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Elin Söderberg (MP)

Märta Stenevi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)